

3. Lauermann Karin.: Sozialpädagogische Berufsbildung. Genese – Gegenwart – Zukunftsperspektiven. – Innsbruck, 2004. –137 s.
4. Wikipedia. Sozialpädagogik. Ihr Inhalt steht unter der GNU-Lizenz für freie Dokumentation. – Berlin, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 13.10.2006: <<http://de.wikipedia.org/wiki/Sozialp%C3%A4dagogik>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
5. История социальной педагогики. Становление и развитие зарубежной социальной педагогики: Учебник / Под ред. В.И. Беляева. – М.: Гардарики, 2003. – 255 с.
6. Основы социальной работы: Учебник / Отв. ред. П.Д. Павленок. – М.: ИНФРА – 2000. – 368 с.
7. Україна у цифрах 2004: Статистичний довідник / За ред. О.П. Осауленка – К.: Консультант, 2006. – С. 61.

УДК 371.212.51 – 057.87 : 159.9

ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ У ЗАПОРІЗЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Пучина О.В., магістр психології

Запорізький національний університет

У роботі розглядаються питання професійного самовизначення майбутніх психологів. Приділяється увага процесу навчання у вищій школі і його впливу на формування в студентства усвідомленого відношення до обраної професії.

Ключові слова: професійне самовизначення, професійна діяльність, студент, соціальна зрілість, професійний розвиток

Пучина О.В. ВОПРОСЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ-ПСИХОЛОГОВ В ЗАПОРОЖСКОМ НАЦИОНАЛЬНОМ УНИВЕРСИТЕТЕ / Запорожский национальный университет, Украина.

В работе рассматривается вопрос профессионального самоопределения будущих психологов. Уделено внимание процессу обучения в высшей школе и его влиянию на формирование у студенчества сознательного отношения к выбранной профессии.

Ключевые слова: профессиональное самоопределение, профессиональная деятельность, студент, социальная зрелость, профессиональное развитие.

Puchina O.V. PROBLEMS OF PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION OF STUDENTS-PSYCHOLOGISTS AT ZAPORIZHZHYA NATIONAL UNIVERSITY / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

The problem of self-determination of future psychologists is analysed. The article is focused on the process of studying at high school and its influencing the formation of students' conscious attitude towards chosen profession.

Key words: professional self-determination, professional activities, student, social maturity, professional development.

На сучасному етапі розвитку вищої школи підвищуються вимоги до рівня професіоналізму психолога. У цих умовах найбільш актуальними є завдання формування особистості психолога, здатного знаходити вихід зі складних професійних ситуацій.

Недостатній розвиток цієї проблематики підтверджує наявність досить невеликої кількості наукових праць. Становленням особистості майбутнього психолога займалися

такі відомі вітчизняні вчені, як О.Ф. Бондаренко, В.І. Панок, С.О. Клімов, М.С. Пряжніков, І.В. Вачков.

Тому мета статті полягає у визначенні особливостей студентів-психологів професійної діяльності і професійної орієнтації.

Професійна діяльність займає особливе місце в системі людської діяльності. Саме професійна діяльність займає в житті людини найбільший відрізок часу. У кожній людини на визначеному життєвому етапі ставиться питання про професійне самовизначення.

Головною ознакою юнацького віку є потреба особистості зайняти внутрішню позицію дорослої людини, вибрати професію, усвідомити себе членом суспільства, виробити світогляд, обрати свій життєвий шлях.

Професійне самовизначення – багатовимірний і багатоступеневий процес, який можна розглядати під різними кутами зору.

По-перше, як серію задач, які суспільство ставить перед особистістю, що формується, і які вона повинна послідовно вирішити протягом певного проміжку часу.

По-друге, як процес поетапного прийняття рішення. Індивід формує баланс між своїми нахилами і схильностями, з одного боку, і потребами існуючої системи загального розподілу праці – з іншою.

По-третє, як процес формування індивідуального стилю життя, частиною якого є професійна діяльність.

Ці три підходи підкреслюють сторони справи: перший впливає з вимог суспільства, третій з схильностей особистості, другий пропонує об'єднання першого і третього. Важливий також і рівень інформованості старшокласників як про майбутню професію, так і про самих себе. Юнаки та дівчата погано знають конкретні особливості кожної професії, що робить їх вибір переважно випадковим. У виборі професії велике значення має професійна консультація, яка є у багатьох містах нашої країни.

Вибір професії відображає певний рівень особистісних домагань. Він включає оцінку своїх об'єктивних можливостей (людині, яка в дитинстві не вчилася музиці, важко вступити до консерваторії) та оцінку своїх здібностей. На старшокласника впливає суб'єктивний рівень вимог, які пред'являються ним до професії, він часто завищений. Найчастіше це стимулює людину до подолання труднощів. Гірше, якщо рівень запитів занижений, і юнак ні на що не спрямований.

Підготовка молоді до праці і вибір професії – важлива державна справа. Необхідно забезпечити зв'язок загального та трудового виховання, організувати участь старшокласників у суспільно корисній праці, забезпечуючи свідомий вибір професійної підготовки.

Професійна орієнтація – частина соціального самовизначення особистості. Вибір професії по-справжньому вдалий тільки тоді, коли він пов'язаний з соціально-моральним вибором, з роздумами про смисл життя. Студентство виконує особливу роль у системі суспільного поділу праці, опосередковано беручи участь у продуктивній праці у формі навчання, роль якого в розвиненому індустріальному суспільстві постійно зростає. Нині студентство є значною за чисельністю і швидко зростаючою суспільною групою. Кількість студентів у ВНЗ за останні 15 років збільшилась вдвічі.

Сам процес навчання у ВНЗ передбачає включення студентів у систему суспільних відносин і засвоєння ними соціальних цінностей суспільства. Активна взаємодія з різними соціальними утвореннями, а також сама специфіка навчання у ВНЗ сприяють формуванню в студентства активної життєвої позиції, зміцненню його зв'язків з

іншими соціальними групами суспільства. На студентський вік припадає процес активного формування соціальної зрілості. Зримими рисами цього процесу є завершення освіти, трудова активність, суспільна робота, відповідальність перед законом, можливість створити родину і виховувати дітей. Соціальна зрілість передбачає здатність кожної молодої людини оволодіти необхідною для суспільства сукупністю соціальних ролей. Вступ до ВНЗ пов'язаний для студента зі зміною соціального середовища, що викликає необхідність перебудови суспільних відносин особистості. Це і предметна сторона (залучення до вивчення видів діяльності), і соціально-психологічна (пристосування до нового колективу).

Момент професійного самовизначення студентів в більшості випадків не вичерпується одним тільки моментом фактичного вступу в самостійну професійну діяльність; це, власне, лише кінцева стадія даного моменту. Початок віднесений на той час, коли студент вперше приступає до підготовки в тій або іншій професійній діяльності.

Розгляд проблеми професійного самовизначення та професійної спрямованості припускає аналіз самого поняття “професія”. Основну суть професійної діяльності розкриває поняття “професія”. Єдиного визначення цього поняття нема, бо воно багатозначне, і включає в себе різні сутності: соціальну, економічну, правову, психологічну і фізіологічну. Людині, яка виконує професійну діяльність (суб'єкта праці), притаманні такі властивості: особистісні, психологічні, фізіологічні, анатомічні, індивідуально-типологічні. Професійна діяльність – це одна з найбільш значущих сфер буття людини. Саме в професійній діяльності відбувається її самоактуалізація як індивіда, особистості, неповторної індивідуальності. Особлива значущість набуває у зв'язку з цим урахування тих труднощів, які виникають в особистості в процесі опанування нею професійно важливими якостями. Відповідної актуальності у зв'язку з цим набуває психологічна підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності.

При вивченні професійної діяльності треба враховувати:

1. Закономірні зв'язки між діяльністю індивіда і діяльністю суспільства. Ці зв'язки розкриваються загальною соціологією через знання про закони розвитку суспільства, знання про механізм дій і форми прояву цих законів в діяльності особистостей і соціальних груп.
2. Закономірності і тенденції формування і зміни професійної спрямованості суб'єкта праці і фактори, що їх визначають: інтереси, мотиви, ціннісні орієнтації, особистісні установки, воля і т.д.
3. Закономірності формування і зміни психічних процесів: сприймання, увага, пам'ять, мислення і т.д.
4. Індивідуально-типологічна своєрідність і його прояви в поведінці людини.

Отже, взаємозв'язок мотиваційних, когнітивних, операторних і афективних компонентів діяльності суб'єкта праці зумовлений його соціальними установками, професійною готовністю, професійною спрямованістю та індивідуально-типологічними особливостями.

Професійний розвиток людини – тривалий і динамічний процес, що має свої етапи:

- 1) підготовки до вибору професії;
- 2) професійної підготовки;
- 3) безпосередньої професійної діяльності.

Проходячи через усі ці етапи, студент поступово стає фахівцем. Але становлення фахівця як професіонала залежить від двоєдиного процесу: придбання знання і накопичення досвіду, з одного боку, і формування відповідних відношень зі світом – з іншого, при активності та зацікавленості самого студента.

У практичній діяльності студенти, з одного боку, розвивають свою здатність, удосконалюють способи дій із предметами зовнішнього світу і т.д., а з іншого боку, через продукти своєї діяльності вони усвідомлюють свої можливості, гідності й нестачі, свої задуми і наміри. Ці знання та накопичений досвід вдосконалюють діяльність. Професійна діяльність фахівця заломлюється через його особистість, а з іншого боку, розвиток особистості майбутнього професіонала опосередковується функціями і вимогами тієї професійної діяльності, на яку орієнтується вищий навчальний заклад. Саме тому проблема особистості фахівця як мети, об'єкта і суб'єкта професійної підготовки набуває найбільшої значимості. Розуміння особистості як такого індивіда, який може самостійно й усвідомлено виконувати соціальні функції та ролі, а також творити їх у певних соціальних умовах, детермінує розгляд майбутнього успішного спеціаліста як особистості, яка не тільки адаптувалась до вимог професійних функцій, але і здатна у своєму професійному зростанні виходити на акмеологічний рівень майстерності.

Таким чином професійна діяльність й здатність до неї – це передумова майбутньої активної діяльності, необхідна умова її успіху без відчуття дискомфорту, напруженості та внутрішнього конфлікту особистості з професійним та соціальним оточенням. Тому дослідження цих процесів є дуже важливим й актуальним у практиці організації навчальної діяльності та виховної роботи у ВНЗ. Актуальною є й наукова сторона дослідження цих явищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. – М.: Знание, 1996. – 362 с.
2. Климов Е.А. Путь в профессию. – Л.: Нева, 1974. – 241 с.
3. Коломінський Н.Л. Соціально-психологічні проблеми підготовки фахівців до професійної діяльності // Наука і освіта. – 2004. – № 3. – С. 21-26.
4. Маркова А.К. Психология профессионала. – М.: Университет, 1996. – 381 с.
5. Слободанюк І.А. Тренінг професійного самовизначення, як засіб адаптації студентів – першокурсників до умов навчання у вищому навчальному закладі // Наука і освіта. – 2004. – № 3. – С. 45-51.
6. Узнадзе Д.Н. Психологические проблемы мотивации поведения человека. – М.: Знание, 1996. – 531 с.

УДК [78.07 : 37] : 78.071.2 : 787.1

РЕАЛИЗАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЗАДАЧ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В ПРОЦЕССЕ НАЧАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ МУЗЫКАНТА-СКРИПАЧА

Радкевич Е.В., преподаватель, концертмейстер

Детская музыкальная школа №1 г. Запорожья

В статье рассматриваются вопросы, связанные с музыкально-педагогической деятельностью пианиста-концертмейстера. Особое внимание уделяется специфике его работы со струнно-смычковыми инструментами, конкретизируются особенности педагогической работы на различных этапах подготовки начинающего скрипача.

Ключевые слова: концертмейстер, ансамбль, музыкант-исполнитель, начинающий скрипач.